

**Raport
z realizacji
Programu**

Bardzo Metoda Kultura

2016

Wstęp

Szanowni Państwo!

Mam przyjemność zaprezentować Państwu publikację będącą podsumowaniem pierwszego roku realizacji wieloletniego programu Narodowego Centrum Kultury „Bardzo Młoda Kultura”.

Ogłoszenie tego ogólnopolskiego programu jesienią 2015 roku było z jednej strony zwieńczeniem procesu wypracowywania jego koncepcji, jej testowania i wdrażania, z drugiej – nowym wyzwaniem. Podjęto je 16 wyłonionych w drodze konkursu instytucji kultury z całej Polski, które stały się wojewódzkimi Operatorami programu. Naszym wspólnym celem jest niwelowanie barier między obszarem oświaty i kultury oraz budowanie wizerunku kultury jako ważnej i użytecznej sfery życia. Zwiększenie zakresu współpracy między sektorami edukacji i kultury – nie tylko w wymiarze instytucjonalnym, ale także międzyludzkim – jest dla nas kluczowe. Zależy nam na partnerskiej współpracy nauczycieli i animatorów kultury. Zachęcamy, aby obie te grupy wychodziły poza sferę własnej działalności i wspólnie realizowały projekty kulturalno-edukacyjne. Zadaniem Operatorów programu jest wspieranie animatorów i nauczycieli, przekazywanie im nowych kompetencji i ośmielanie do realizacji własnych pomysłów.

Chcemy, by efektem tej współpracy było wzmocnienie potencjału szkoły jako placówki realizującej zadania z zakresu edukacji kulturalnej na równi z instytucjami kultury, ale również włączanie dzieci i młodzieży do kultury w charakterze jej krytycznych uczestników i współtwórców.

Chcemy, aby zagadnienia związane z kulturą i sztuką stały się równoprawnym elementem kształcenia rozumianego nie tylko jako zdobywanie wiedzy, ale również wychowanie do twórczego, aktywnego życia.

Program „Bardzo Młoda Kultura” realizowany jest w trybie trzyletnim, ponieważ nasze działania rozumiemy jako proces, który powinien być pogłębiany, ewaluowany i korygowany przez cały ten czas, a także po zakończeniu programu, samodzielnie przez Operatorów oraz inne zaangażowane podmioty i osoby, które na różnych etapach uczestniczyły w programie. Jest jeszcze za wcześnie, by mówić o sukcesie programu – przed nami dwa pracowite lata. Myślę jednak, że już teraz możemy zaprezentować Państwu dotychczasowe efekty naszych działań w postaci niniejszego raportu. Pokazuje on różnorodność sposobów realizacji programu przez poszczególnych Operatorów. Ilustrowany jest ciekawymi przykładami projektów i działań, którym udaje się przełamywać bariery między edukacją i kulturą, a które są dla nas źródłem ogromnej satysfakcji. Przypominamy w nim również najważniejsze założenia programu „Bardzo Młoda Kultura” oraz idee leżące u jego podstaw.

Mamy nadzieję, że publikacja ta przybliży Państwu program „Bardzo Młoda Kultura” i zachęci do włączenia się w jego realizację.

Eliza Dzwonkiewicz
p.o. Dyrektora
Narodowego Centrum Kultury

1. Co to jest edukacja kulturowa?

**To wszelkie działania, które
przygotowują jednostki do
aktywnego i twórczego
uczestnictwa w kulturze.**

Co to jest edukacja kulturowa?

Najprościej mówiąc to wszelkie działania, które przygotowują jednostki do aktywnego i twórczego uczestnictwa w kulturze. W proponowanym przez nas rozumieniu kultura to tyle, co specyficzny sposób życia ludzi, zaś uczestnictwo w niej tożsame jest z byciem człowiekiem. Kultura to więc nie tylko sztuka, działalność artystyczna czy obyczaje, ale to wszystko, co sprawia, iż człowiek żyje inaczej niż pozostałe stworzenia. To nasz wyjątkowy sposób adaptowania się do rzeczywistości. Uczestniczyć w kulturze można zarówno poprzez korzystanie z niej w codziennych praktykach, jak i poprzez jej współtworzenie – nie tylko malując czy pisząc książki, ale też mówiąc, używając narzędzi, opowiadając dowcipy, korzystając z mediów, działając społecznie.

Zanurzyć się w kulturze

Takie rozumienie uczestnictwa w kulturze sprawia, że edukacja kulturowa to działanie mające kształtować umiejętności oraz kompetencje, które sprawiają, iż jednostki pełniej są w niej zanurzone. Im głębsze jest to zanurzenie, w tym większym stopniu stajemy się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa, tym większe są nasze szanse na samorealizację, umiejętność swobodnego wyrażania siebie i konstruowania swojej tożsamości, komunikowania się z innymi, tworzenia i korzystania z dóbr kultury, a więc

w istocie bycia podmiotami. Edukacja kulturowa to więc nie tylko przygotowywanie do tworzenia i odbioru sztuki oraz efektów pokrewnych jej praktyk, ale również wyposażanie w zdolność bycia w kulturze, korzystania z jej zasobów i ich współtworzenia.

Dlaczego używamy pojęcia edukacja kulturowa, a nie edukacja kulturalna?

Po pierwsze dlatego, że pozwala to dostrzec, iż celem procesów edukacyjnych nie jest tylko kształtowanie ludzi kulturalnych (edukacja kulturalna) czy uczenie umiejętności tworzenia sztuki (edukacja artystyczna). Określenie edukacja kulturowa sygnalizuje, że podstawowym problemem nie jest wcale to, że ludzie nie czytają książek, nie chodzą do kina czy do galerii, czy też to, że używają wulgaryzmów. Podstawowym problemem jest to, że nie potrafią w pełni uczestniczyć w życiu swojej zbiorowości. Nie potrafią tego, bo: nie umieją komunikować się z innymi, wyrażać tego, co czują, nie rozumieją docierających do nich komunikatów, nie potrafią odróżnić tego, co wartościowe od tego, co wartości jest pozbawione; nie mają zaufania do innych i nigdy z nimi nie współdziałali, nie umieją dostrzec wartości tego, co potrafią ani określić tego, co z tych umiejętności może przydać się innym itd. Jak się wydaje, problemy te można próbować rozwiązywać, ucząc dzieci i młodzież

→ **edukacja kulturowa, uczestnictwo w kulturze, kultura jako płyn**

tych wszystkich umiejętności poprzez wspólny wysiłek szkoły i instytucji kultury, a przy współpracy rodziców i bliskich. Do tego potrzebne jest jednak stworzenie okazji do współpracy pomiędzy tymi podmiotami, ta zaś jest możliwa, o ile najpierw przygotujemy do tego nauczycieli, animatorów i edukatorów, zapewnimy im warunki współpracy i działania (zarówno merytoryczne, instytucjonalne, jak i finansowe) oraz gdy dostosujemy tego rodzaju wsparcie do specyficznych, lokalnych potrzeb.

Po drugie używając pojęcia edukacja kulturowa, chcemy zaznaczyć odrębność programu „Bardzo Młoda Kultura” (BMK) wobec dotychczasowych form wspierania działań edukacyjnych w kulturze, traktując te istniejące za niewystarczające. Ta odrębność polega na tym, że Program ten ma na celu budowanie kompleksowego mechanizmu, dzięki któremu działania edukacyjne mogą się lepiej rozwijać. Proponując nazwę edukacja kulturowa, nie chcemy więc w żadnym razie dokonywać rewolucji, zwłaszcza rewolucji dla samej rewolucji. Chodzi raczej o uświadomienie sobie, że to, co robimy, nie jest czymś przypadkowym, ale jedną z najważniejszych praktyk, poprzez którą kształtujemy przyszłość. Używanie pojęcia edukacja kulturowa ma więc być środkiem prowadzącym do tego, by wspieranie

działań edukacyjnych w kulturze było traktowane poważnie, zarówno w polityce państwa, jak i samorządów.

Po trzecie używamy kategorii edukacja kulturowa ze względów historycznych. Początki edukacji kulturalnej w Polsce to koniec lat 40. XX wieku, a więc są one ułożone w kontekście, w którym w bardzo wąski sposób rozumiano kulturę – jako przede wszystkim sztukę i dobre wychowanie. Szły za tym specyficzne cele edukacji kulturalnej – najważniejszym z nich było ukulturalnianie, a więc przygotowanie do uczestnictwa „niekulturalnych” w wąsko rozumianej, instytucjonalnej kulturze proponowanej przez państwo. Współcześnie zmieniły się nie tylko naukowe sposoby myślenia o kulturze, ale przede wszystkim ona sama – ludzie są dziś wolni, autonomiczni, mają mnóstwo sposobności, by korzystać z kultury, społeczeństwo jest bardzo zróżnicowane, stykamy się dziś z całkowicie odmiennymi problemami niż przed półwieczem, inna jest też pozycja państwa i jego rola. Zasadne wydaje się więc zastąpienie przestarzałego pojęcia edukacji kulturalnej bardziej adekwatnym i lepiej wyrażającym cele edukacji w kulturze, a więc edukacją kulturową.

→ **samorealizacja, szkoła, instytucje kultury, współdziałanie, dzieci i młodzież**

2. Cele programu Bardzo Młoda Kultura → BMK

Podstawowym celem Programu jest wspieranie rozwoju edukacji kulturowej w Polsce – zwiększanie jej jakości, dostępności i roli w społecznościach lokalnych.

Najważniejsze cele programu BMK

↳ **Propagowanie nowoczesnych form edukacji kulturowej** oraz świadomości, iż stanowi ona jedno z najważniejszych narzędzi budowania demokratycznego społeczeństwa, ludzkiej podmiotowości, pełniejszego uczestnictwa w kulturze.

↳ **Poszerzenie zakresu** osób, które mogą uczestniczyć w różnych formach edukacji kulturowej, w tym umożliwianie egalitarnego udziału w nich dzieci i młodzieży.

↳ **Wzmacnianie wiedzy, umiejętności i kompetencji** osób, które zajmują się edukacją kulturową w Polsce, w tym nauczycieli, osób zatrudnionych w instytucjach kultury i tych działających w organizacjach pozarządowych.

↳ **Stwarzanie okazji do współdziałania** osób zajmujących się edukacją kulturową, a reprezentujących sferę edukacji i kultury, a także kreowanie organizacyjnych, finansowych i merytorycznych podstaw tego rodzaju współpracy.

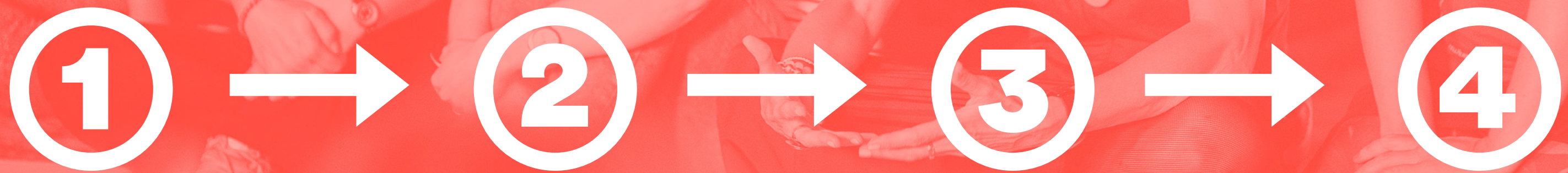
↳ **Prowadzenie działań popularyzujących** znaczenie, rolę oraz doniosłość edukacji kulturowej wśród osób odpowiedzialnych za lokalne polityki społeczne i kulturalne, rodziców, prawnych opiekunów dzieci oraz młodzieży.

↳ **Identyfikowanie lokalnych potencjałów**, których wykorzystanie wzmacnia edukację kulturową, a także rozpoznawanie przeszkód i barier dla jej rozwijania w regionie.

↳ **Budowanie systemowych rozwiązań** wspierających edukację kulturową w Polsce, by wykorzystać lokalne doświadczenia osób zajmujących się tego typu działaniami w poszczególnych regionach Polski.

→ **edukacja kulturowa, system, współdziałanie, sieci, współpraca, egalitaryzacja, społeczeństwo demokratyczne**

3. Sposób realizacji programu BMK

Zasady działania programu BMK

- ① Pierwszą z nich jest systemowa oddolność. Zgodnie z nią rozwiązania wspierające edukację kulturową powinny być tworzone przez samych edukatorów i animatorów oraz należy ich poszukiwać w trakcie codziennych praktyk edukacyjnych, a dopiero potem agregować na poziomie regionalnym i ogólnopolskim. Dlatego Program jest zdecentralizowany, opiera się na działaniach 16 Operatorów obecnych w każdym z województw. Operatorzy nie tylko organizują szkolenia i warsztaty, przeprowadzają konkursy na działania edukacyjne, ale też badają sytuację edukacji w regionie, a także będą ewaluować zrealizowane przez siebie przedsięwzięcia. Działając w ten sposób, mamy nadzieję na lepsze dopasowanie wsparcia dla działań edukacyjnych w poszczególnych województwach, a poprzez to na zdobycie wiedzy o specyficznych potrzebach związanych z edukacją kulturową w poszczególnych częściach Polski. Być może na tej podstawie uda się budować bardziej efektywne systemowe rozwiązania instytucjonalne wspierające edukację kulturową w naszym kraju.
- ② Druga z zasad to samopowielanie efektów. Ponieważ Program ma skromny wymiar, nie jesteśmy w stanie przeszkolić w jego ramach wszystkich nauczycieli oraz edukatorów pracujących w instytucjach kultury czy

w organizacjach pozarządowych. Bardzo zależy nam jednak na tym, by osoby, które wzięły w nim udział, same edukowały, dzieliły się swoją wiedzą z innymi. Zależy nam też na tym, by sieci współpracy zbudowane w ramach Programu okazywały się trwałe i działały też po jego zakończeniu. Dlatego Program nie jest nastawiony na jednorazowe działania, ale raczej na budowanie trwałych koalicji współdziałania, ma sprzyjać poznawaniu się, wymianie doświadczeń i współpracy.

- ③ Trzecia zasada to globalność. Operatorzy Programu działają przede wszystkim w swoich województwach, ale jednym z ich zobowiązań jest współpraca polegająca na wymianianiu się informacjami, wspólnym rozwiązywaniu problemów, przed którymi stają, dzieleniu się innowacyjnymi modelami działań edukacyjnych. Uważamy, że to dobry sposób na budowanie bardziej uniwersalnych narzędzi, rozwiązań, dzięki którym można tworzyć systemowe podstawy dla edukacji kulturowej.
- ④ Czwarta zasada to międzysektorowość i to ona chyba najlepiej wyraża istotę edukacji kulturowej oraz zainicjowała myślenie o potrzebie stworzenia programu „Bardzo Młoda Kultura”. Żyjemy w świecie, który poprzecinany jest

→ **kultura, oświata, system edukacyjny
współpraca, międzysektorowość**

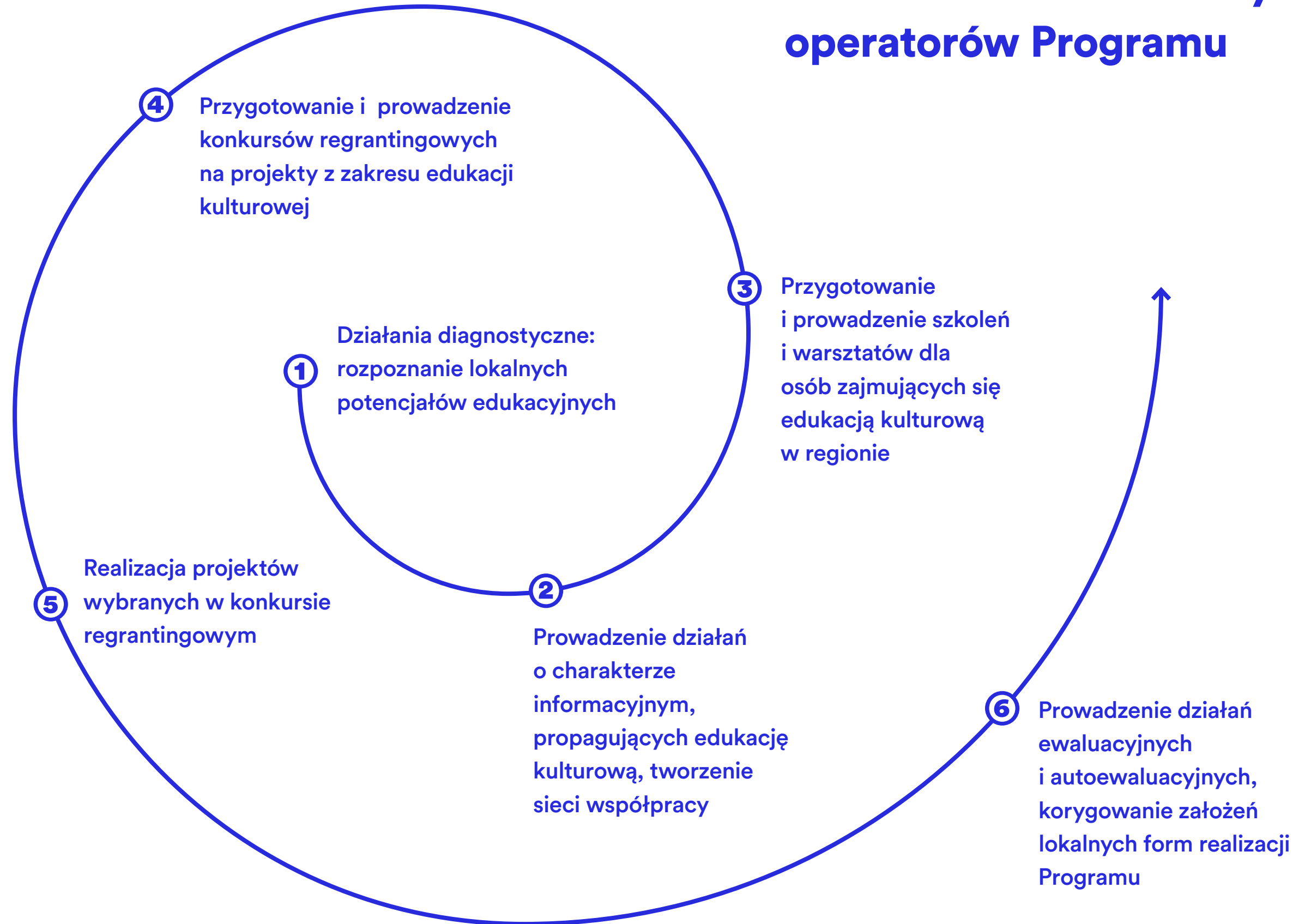
różnorodnymi podziałami sektorowymi – jednym z istotniejszych jest ten rozdzielający sferę edukacji i kultury. Podział ten usprawnia zarządzanie życiem społecznym, ale ignoruje fakt, iż kultura to nie jest sfera, która jest ważna dla instytucji kultury, ale również dla edukacji, gospodarki, polityki, życia codziennego, naszego dobrostanu i dla jakości życia społecznego. Ignoruje on również to, że edukacja nie przebiega tylko w instytucjach oświatowych, ale też w domu, kręgach rówieśniczych, za pośrednictwem mediów i instytucji ekonomicznych itd. Dlatego też tak ważne jest, by wzmacniać istniejące mosty pomiędzy sferą kultury i oświaty oraz budować nowe połączenia pomiędzy

nimi, ale też innymi sferami życia, w taki sposób, by wykorzystując potencjał każdej z nich, szukać wspólnie metod zwiększania kompetencji, które pozwalają jednostkom w pełni uczestniczyć w kulturze, a poprzez to w życiu społecznym.

→ **glokalność, sieci, oddolność, lokalność, decentralizacja**

Schemat działań lokalnych operatorów Programu

Legenda

- ① Punktem wyjścia dla działań lokalnych Operatorów Programu jest prowadzenie przez nich diagnozy stanu edukacji kulturowej w regionie. Diagnoza powinna identyfikować podmioty, które zajmują się tego rodzaju działalnością, istniejące formy współpracy w tej dziedzinie, a także wskazywać na deficyty dotyczące edukacji kulturowej.
- ② Ważnym zadaniem lokalnych operatorów Programu jest prowadzenie działań informacyjnych. Nie mają one na celu tylko i wyłącznie propagowania celów Programu czy samej edukacji kulturowej jako istotnego narzędzia wzmacniania wartościowych społecznie umiejętności i kompetencji, ale też powinny służyć integracji środowiska edukatorów, inicjować sieci współpracy pomiędzy nimi i wskazywać na możliwe kierunki ich rozwijania.
- ③ Diagnoza sytuacji edukacji kulturowej w regionie jest podstawą określenia tematyki szkoleń i warsztatów prowadzonych dla edukatorów. Ich celem, oprócz wzmacniania kompetencji i wiedzy, jest budowanie sieci współpracy pomiędzy uczestnikami tych zajęć.
- ④ Konkursy regrantingowe ogłaszane przez lokalnych operatorów Programu są skierowane do osób biorących udział w szkoleniach oraz dopuszczają do ubiegania się o te środki wyłącznie przez zespoły złożone z osób reprezentujących sferę kultury i sferę edukacji szkolnej. Ważnym aspektem tych konkursów jest również zapewnienie startującym w nich osobom możliwości konsultowania i doskonalenia swoich aplikacji z doświadczonymi edukatorami i animatorami.
- ⑤ Realizacja projektów, które zwyciężyły w konkursie regrantingowym, odbywa się pod kuratelą lokalnego operatora Programu. Nie chodzi tu tylko o konieczność prowadzenia przez tego ostatniego działań ewaluacyjnych, ale też o udzielanie przezeń pomocy w rozwiązywaniu problemów, na jakie napotykają beneficjenci. Ważnym elementem jest też dokumentowanie realizowanych projektów oraz dbanie o to, by miały one publiczny charakter, by angażowały również osoby, które nie uczestniczą bezpośrednio w ich realizacji.
- ⑥ Istotnym aspektem działalności lokalnych operatorów Programu jest nie tylko prowadzenie działań ewaluacyjnych dotyczących realizowanych w ramach regrantingu projektów, ale też aktywności autoewaluacyjnej. Wyniki tej ostatniej są jednym z najważniejszych źródeł informacji dotyczących tego, jak przekształcać działania lokalnego Operatora w kolejnych latach jego działalności.

4. Operatorzy programu BMK

Prezentujemy 16 lokalnych Operatorów programu BMK. Każda z tych instytucji dopasowuje Program do potrzeb i specyfiki regionu, realizuje go więc nieco odmiennie. Wyrazem tego jest też własna lokalna nazwa oraz identyfikacja wizualna.

Dolnośląskie

Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu
Bardzo Młoda Kultura na Dolnym Śląsku
bardzomlodakultura.pl

Rynek Ratusz 24, 50-101 Wrocław
 71 344 28 64 / 71 344 28 65
 Arkadiusz Sikora
arkadiusz.sikora@okis.pl

Kujawsko-pomorskie

Teatr Polski im. Hieronima Konieczki
Struktury Kultury
struktury-kultury.pl

Al. Mickiewicza 2, 85-071 Bydgoszcz
 52 339 78 13 / 52 339 78 20
 Katarzyna Jankowska
katarzyna.jankowska@struktury-kultury.pl,
 Wiktoria Szczupacka
wiktoria.szczupacka@struktury-kultury.pl

Lubelskie

Centrum Spotkania Kultur
Młodzi LUBią Kulturę
edukacjakulturalna.lubelskie.pl

Plac Teatralny 1, 20-029 Lublin
 81 441 56 70 / 81 441 56 16
 Wojciech Goleman
wojciech.goleman@spotkaniakultur.com

Lubuskie

Regionalne Centrum Animacji Kultury
Kultura Tędy
kulturateady.pl

ul. Sienkiewicza 11, 65-431 Zielona Góra
 68 452 93 01
 Kalina Patek
k.patek@rcak.pl

Łódzkie

Muzeum Sztuki w Łodzi
Koalicje Kultury
koalicjekultury.pl

ul. Ogrodowa 19, 91-065 Łódź
 791 760 902
 Agnieszka Wojciechowska-Sej
a.sej@msl.org.pl

Małopolskie

Małopolski Instytut Kultury w Krakowie
SYNAPSY – program rozwoju edukacji
kulturowej w Małopolsce
synapsy.malopolska.pl

ul. 28 lipca 1943 17c, 30-233 Kraków
12 422 18 84
Katarzyna Dzigajska
dziganska@mik.krakow.pl

Kulturalni
Edukatorzy

Mazowieckie

Mazowiecki Instytut Kultury
Kulturalni Edukatorzy – Mazowiecka
Sieć Edukacji i Kultury
mazowieckieobserwatorium.pl

ul. Elektoralna 12, 00-139 Warszawa
22 58 64 200
Magdalena Różycka
m.rozycka@mik.waw.pl
Agata Roman
a.roman@mik.waw.pl
Natalia Roicka
n.roicka@mik.waw.pl

Opolskie

Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu
Edukacja kulturowa Opolszczyzny
– EDUKO 2016-2018
eduko.opole.pl

ul. św. Wojciecha 13, 45-023 Opole
77 453 66 77
Joanna Ojdana
j.ojdana@muzeum.opole.pl

Podkarpackie

Centrum Kulturalne w Przemyślu
Podkarpacka Edukacja Kulturowa
www.pek-ck.pl

ul. Konarskiego 9, 37-700 Przemyśl
16 678 20 09
Katarzyna Medelczyk
k.medelczyk@ck.przemysl.pl

Podlaskie

Wojewódzki Ośrodek Animacji
Kultury w Białymstoku
Podlaski Pomost Kultury
woak.bialystok.pl

ul. Kilińskiego 8, 15-950 Białystok
85 740 37 11
Damian Dworakowski
pomost@woak.bialystok.pl

Pomorskie

Instytut Kultury Miejskiej
Sieć kultury. Edukacja kulturalna
w województwie pomorskim
sieckultury.pl

ul. Długi Targ 39/40, 80-830 Gdańsk
58 760 72 16 / 58 760 72 15
Agata Andrasiak
ikm@ikm.gda.pl

Świętokrzyskie

Wojewódzki Dom Kultury
im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach
Świętokrzyska Akademia
Edukacji Kulturowej
saek.pl

ul. Ściegiennego 2, 25-033 Kielce
41 36 55 101 / 41 361 83 81
Małgorzata Michałowska-Wójcik
m.michalowska_wojcik@wdk-kielce.pl

Śląskie

Regionalny Instytut Kultury w Katowicach
operatorkultury.pl

ul. PCK 19, 40-057 Katowice
32 201 77 70
Maciej Zygmunt
mzygmunt@rik.katowice.pl

Warmińsko-mazurskie

Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych
w Olsztynie
Wędrowna Akademia Kultury
jakakultura.warmia.mazury.pl/
bardzo-młoda-kultura

ul. Parkowa 1, 10-233 Olsztyn
89 513 17 44 / 89 513 46
Ryszard Michalski
gora44@poczta.onet.pl

Wielkopolskie

Centrum Kultury ZAMEK
Centrum Praktyk Edukacyjnych
cpe.poznan.pl

ul. Św. Marcin 80/82, 61-809 Poznań
61 64 65 276
Jakub Walczyk
jakub@cpe.poznan.pl
Ewelina Banaszek
ewelina@cpe.poznan.pl

Zachodniopomorskie

Złocieniecki Ośrodek Kultury
EKDUS – edukacja kulturowa
dla umiejętności społecznych.
www.ekdus.pl

ul. Połczyńska 6, 78-520 Złocieniec
94 367 14 55 / 94 367 11 39
Monika Kuczyńska
projekty.zok@wp.pl

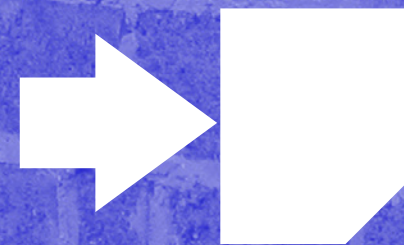

5. Program BMK 2016 w liczbach

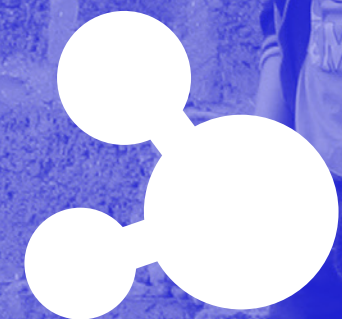
warsztaty

294

projekty
regrantingowe

170

wydarzenia
sieciujące

265

lokalni Operatorzy

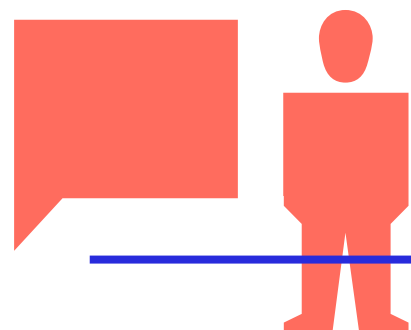
samorządowe instytucje kultury
działające w skali regionu

16

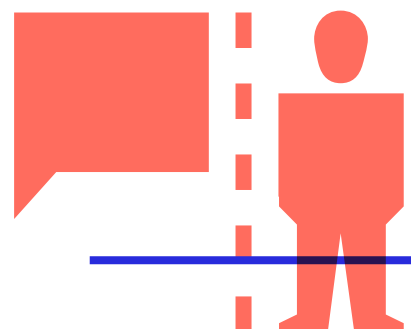
Partnerzy, którzy wspierają realizację zadań

szkoły, przedszkola,
kuratoria oświaty,
ośrodki doskonalenia nauczycieli

600

**odbiorcy
bezpośredni**

**odbiorcy
pośredni**

Liczba odbiorców programu BMK

8 602

liczba uczestników

3 500

wydarzenia
informująco-
-sieciujące

3 400

dotowane
projekty

1 702

unikalni
uczestnicy
warsztatów

17 000

liczba uczestników

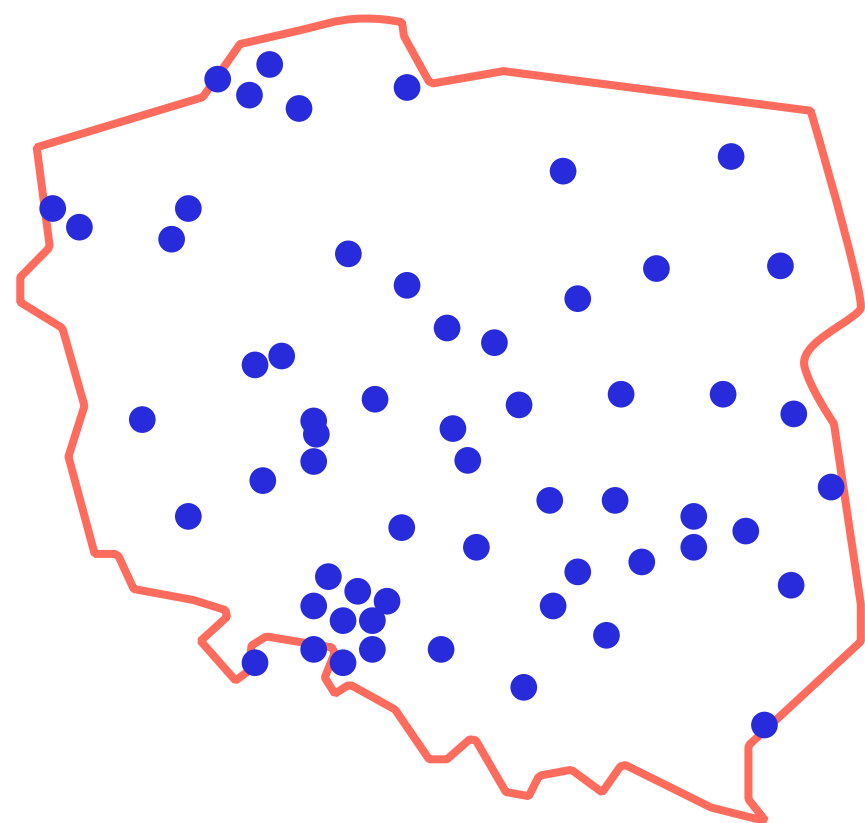
10 000

rodzice i opiekunowie dzieci

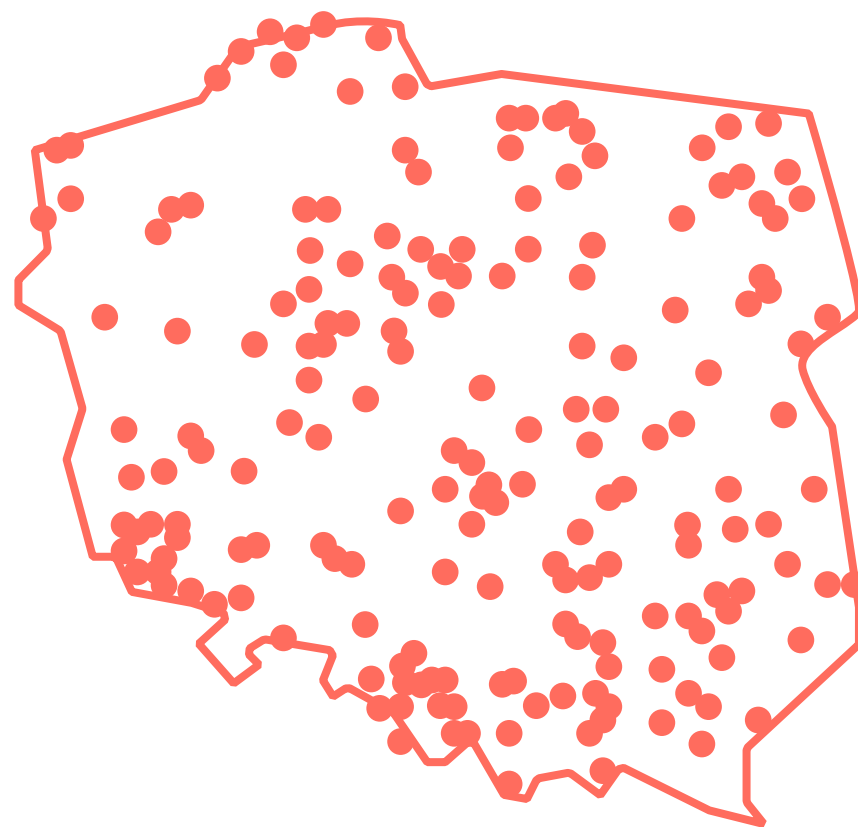
7 000

czytelnicy publikacji,
raportów, stron itp.

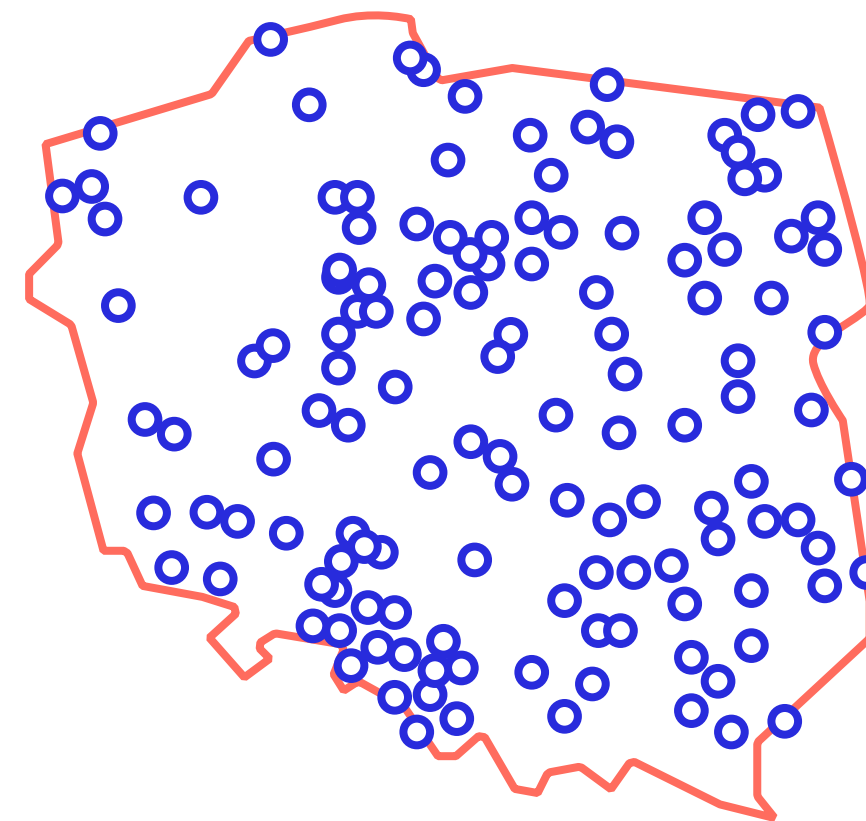
Miejsca realizacji programu BMK

warsztaty

regranting

sieciowanie

6. Diagnoza

Cele diagnozy

- ① Badania diagnostyczne pozwalają dopasować takie działania, jak szkolenia czy regranting do możliwości i deficytów istniejących praktyk edukacyjnych. Program BMK został więc tak pomyślany, aby wszelkie istotne aktywności regionalnych Operatorów były oparte na ugruntowanej empirycznie wiedzy, której źródłem są właśnie badania diagnostyczne. Dodatkowo, oprócz udziału w badaniach prowadzonych przez Operatorów uczestnicy Programu

wypełniają wystandaryzowany kwestionariusz ankiety zamieszczonej w Internecie. Uzyskane w ten sposób dane umożliwiają nie tylko porównywanie sytuacji edukacji kulturowej w różnych regionach, ale także poznanie jej ogólnopolskiej specyfiki, dzięki czemu możliwe będzie tworzenie optymalnych rozwiązań wspierających edukację kulturową w Polsce.

DIAGNOZA
W KULTURZEPOD REDAKCJĄ
MAREK KRAJEWSKI
I AGATA SKÓRZYŃSKA

*
W ramach Programu powstała książka zatytułowana *Diagnoza w kulturze*, w której proponujemy autorskie ujęcie badań diagnostycznych oraz praktyczne rozwiązania podpowiadające, w jaki sposób prowadzić tego rodzaju analizy.

② Badania diagnostyczne sprzyjają udoskonalaniu procedur oraz technik realizacji tego rodzaju analiz. Prowadzi się je przy użyciu klasycznych metod, ale przy okazji rozwija też nowe*. O sposobach prowadzenia diagnoz rozmawiamy podczas konwentów gromadzących regionalnych operatorów. W ich trakcie wymieniamy się doświadczeniami i uczymy się od siebie, w jaki sposób dać realizować tego rodzaju badania.

③ Badania diagnostyczne służą również wzajemnemu poznawaniu się oraz integracji operatorów, badaczy, nauczycieli, edukatorów, a także animatorów i artystów. Realizują w ten sposób jeden z istotniejszych celów Programu, jakim jest budowanie współpracy pomiędzy kulturą a edukacją.

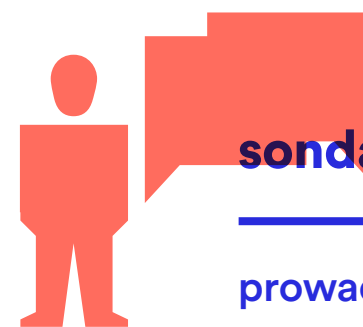
analiza materiałów zastanych

bazy danych oraz strategie tworzone przez władze samorządowe i państwowe, dane gromadzone przez GUS i system SAS, dokumentacje działań edukacyjnych

obserwacja

towarzysząca np. szkoleniom, spotkaniom integracyjnym, giełdom i konkursom

sondaże i wywiady

prowadzone z uczestnikami działań edukacyjnych

nieklasyczne metody badawcze

badania w działaniu
czy warsztat diagnostyczny

Wybrane ustalenia badawcze

- ↳ Ponad 60% podmiotów boryka się z brakiem środków finansowych potrzebnych do prowadzenia działalności edukacyjnej. Więcej niż 1/5 instytucji kultury ma problem z zainteresowaniem swoimi działaniami uczestników. Jednocześnie, inspiracji szuka się raczej na własną rękę, niż uczestnicząc w grupowych formach zdobywania wiedzy. W rezultacie trudniej o konfrontacje z doświadczeniami różnych osób, uświadomienie własnych niedostatków, a więc i wypracowanie skutecznych rozwiązań.
 - ↳ Każdy z rodzajów podmiotów zamujących się edukacją kulturową ma swoje mocne i słabe strony. Organizacje pozarządowe najczęściej poszukują nowych praktyk edukacyjnych, placówkom edukacyjnym najlepiej układa się współpraca z władzami i mają one najmniejsze trudności z dotarciem do uczestników, z kolei instytucjom kultury najłatwiej o dostęp do środków, miejsca oraz infrastruktury na działalność edukacyjną. Mimo tego zaledwie 8,5 % podmiotów łączy siły, realizując wszystkie swoje działania edukacyjne w kooperacji, zaledwie 8.6% placówek oświatowych deklaruje obecność stałej współpracy z organizacjami pozarządowymi.
 - ↳ Prawie wszystkie podmioty deklarują, że przynajmniej raz współpracowały z innymi przy okazji działań edukacyjnych (91%), ale zaledwie 42% wspólnie składało wnioski grantowe, dalsze 56,2% nie uważa wsparcia merytorycznego innych podmiotów za istotny obszar swojej działalności, kolejne 77,7% nie prowadzi działań organizacyjnych na ich rzecz, a aż 91,3% nie wspiera ich finansowo. Najbardziej brakuje więc współpracy, która opiera się na wzajemnej zależności, odpowiedzialności za wspólne działania, dzieleniu się kluczowymi zasobami.
-
- ↳ **Wyniki ogólnopolskiej ankiety dowodzą, że program BMK może wypełniać istotną rolę w dostarczaniu okazji oraz środków pozwalających budować wspólną wiedzę i przedsięwzięcia, a w rezultacie – wcielać w życie założenia edukacji kulturowej.**

7. Warsztaty

warsztaty

regranting

Jaką rolę pełnią warsztaty?

↳ kształcą umiejętności potrzebne do planowania działań i pisania projektów, a także uczą metod prowadzenia działań edukacyjnych

↳ przygotowują uczestników do poszukiwania partnerów i składania przemyślanych propozycji w konkursie regrantowym

↳ pełnią ważną funkcję integrującą, zachęcają do nauki nowych umiejętności, wzmacniają środowiska z utrudnionym dostępem do oferty szkoleniowej

Tematyka warsztatów

① myślenie projektowe

↳ diagnoza i ewaluacja,
finansowanie i promocja
przedsięwzięć

② współpraca

↳ proces grupowy, tworzenie
partnerstw, relacje
międzysektorowe i z otoczeniem

③ metody identyfikacji

i pobudzania potencjałów
↳ rozpoznawanie zasobów
kulturowych i edukacyjnych
oraz ich wzmocnienie

④ program BMK i jego reguły

↳ techniki pracy w środowisku
szkolnym

⑤ przygotowywanie aktywnego uczestnika kultury

⑥ metody i ćwiczenia

z pracy twórczej
↳ metody społecznej interwencji

Warsztaty w liczbach

prowadzący

130

liczba miejsc, w których na co dzień
pracują uczestnicy

800

liczba miejsc, w których
odbyły się warsztaty

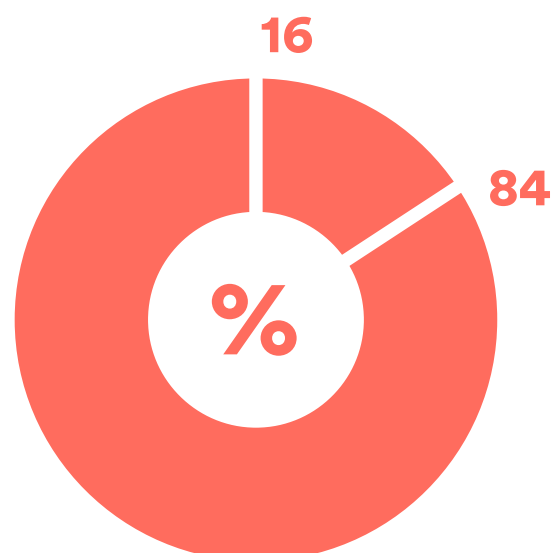
60

warsztaty odbywają się nie tylko w dużych,
ale i małych miastach, a także wsiach

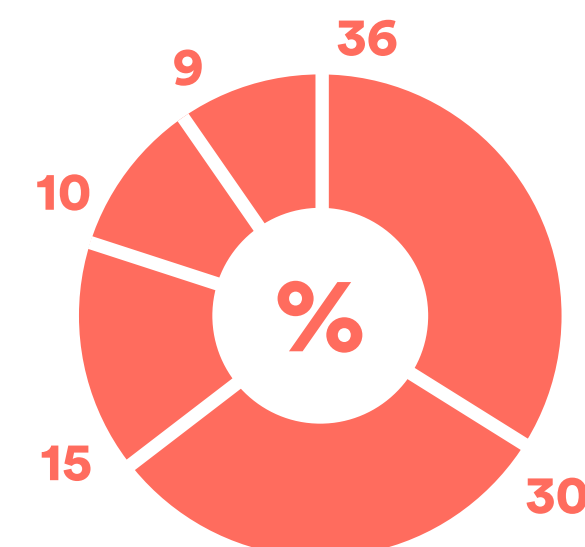
uczestnicy

16% mężczyźni
84% kobiety

reprezentowane instytucje

36% placówki oświatowe
30% instytucje kultury
15% organizacje pozarządowe
9% niezależni animatorzy i edukatorzy
10% pozostałe

Lubelskie

Myślenie wizualne

Pomorskie

Jak tworzyć plakaty i ulotki?

Opolskie
Teatr! To działa

Świętokrzyskie

Metody pracy z dziećmi i młodzieżą

Podlaskie

Edukacja kulturowa w małych ojczyznach

Warsztaty

kliknij aby przejść do stron wydarzeń z pełną dokumentacją

Małopolskie

**Śpiew jako narzędzie
metodyczne**

Warmińsko-mazurskie

**Warsztat
ewaluacyjny**

Podkarpackie

**Metoda dramy
w integracji grup**

Lubuskie

**Sztuka współczesna
w pracy z młodzieżą**

Łódzkie

**Wobec poezji
Tadeusza Różewicza**

8. Regranting

łączna wartość
projektów

1,25 mln zł

średnia wartość
dotacji

7,5 tys. zł

Założenia regrantingu

idea

- ↳ do zadań lokalnych Operatorów programu „Bardzo Młoda Kultura” należy wspieranie rozwoju dobrych praktyk z zakresu edukacji kulturowej poprzez przygotowanie i przeprowadzenie konkursów na dofinansowanie tego typu przedsięwzięć.

co to jest regranting?

- ↳ wspieranie to odbywa się na zasadach regrantingu, a więc delegowania części środków finansowych z Programu na osoby reprezentujące inne podmioty działające w sferze edukacji lub kultury.

cele

- ↳ podnoszenie kompetencji kadr realizujących podobne projekty
- ↳ podnoszenie jakości, zróżnicowania i dostępności oferty edukacyjnej
- ↳ rozwijanie sieci współpracy między różnymi podmiotami działającymi lokalnie

Proces naboru w konkursach regrantingowych

powiązanie z warsztatami

w konkursie premiowany jest udział osób, które wcześniej brały udział w szkoleniach

partnerstwo

w konkursach mogą startować zespoły złożone z nauczycieli, przedstawicieli instytucji kultury, organizacji pozarządowych

zgodność z priorytetami, niezależność

dofinansowane przedsięwzięcia muszą realizować założenia Programu i być wyłaniane przez niezależne jury

tutoring

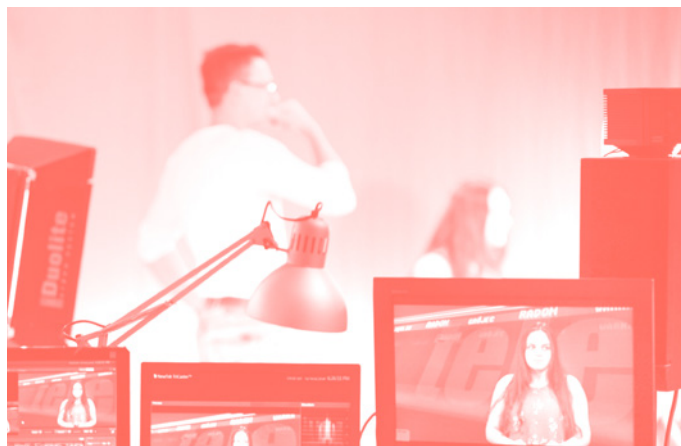
zadaniem lokalnych Operatorów jest nie tylko rozdzielenie środków finansowych, ale też wsparcie w przygotowaniu wniosków oraz sprawowanie opieki i nadzoru nad realizowanymi przedsięwzięciami

Charakterystyka wspieranych projektów

wiele dziedzin tworzenia

- ↳ teatr, film, muzyka, rękodzielnictwo, kuglarstwo, graffiti, nauka itd.

nowoczesność i tradycja

- ↳ nauka nowych technologii, ale też przywracanie zapomnianych technik, przeplatanie jednych z drugimi

międzypokoleniowość

- ↳ wspólna praca integruje nie tylko w placówkach oświatowych czy kulturalnych, ale też w rodzinach

zróżnicowani odbiorcy

- ↳ przedsięwzięcia adresowane do uzdolnionej młodzieży i dzieci, ale też do osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem

regionalizm

- ↳ wsparcie małych instytucji oraz tradycji, tożsamości i potencjału lokalnego

długoterminowość

- ↳ wspieramy projekty, które mają szansę zainicjować długofalowe działania

promocja

pożądanych postaw

- ↳ otwartości, współdziałania z innymi, solidarności i wrażliwości społecznej

nie tylko miasta

- ↳ zwracamy uwagę na obszary niedoreprezentowane w innych konkursach – średnie i małe miejscowości oraz wsie

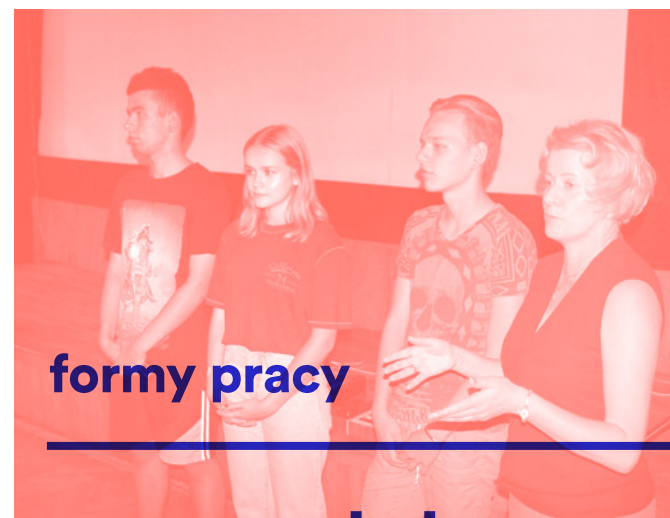
Cele i formy pracy w projektach

cele

- ↳ przygotowanie aktywnego uczestnika kultury
- ↳ animacja osób, grup oraz środowisk
- ↳ rozwiązywanie problemów społecznych
- ↳ rozrywka

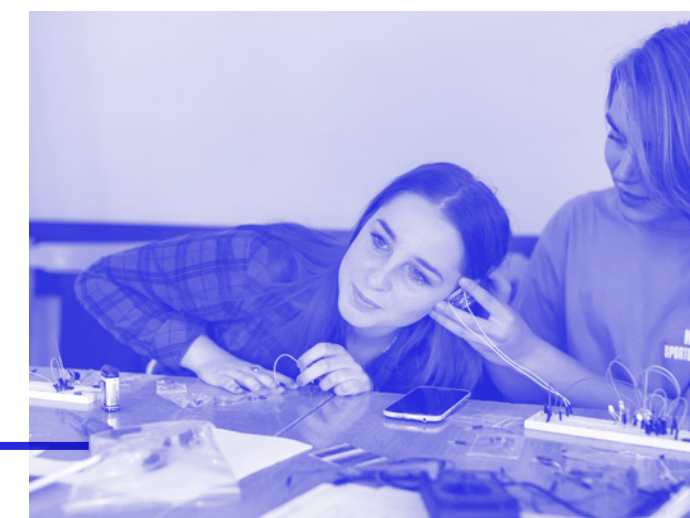
inicjatorzy

- ↳ doświadczeni i początkujący nauczyciele, a także przedstawiciele sektora kultury z dużych i małych ośrodków

formy pracy

- ↳ warsztaty
- ↳ lekcje muzealne
- ↳ wykłady i prelekcje
- ↳ dyskusje
- ↳ współtworzenie
- ↳ inne

Dolnośląskie

**Teatr
w walizce**

Mazowieckie

**Właz w las –
dialog z naturą**

Podkarpackie

**Dyskusyjny
klub filmowy**

Kujawsko-pomorskie

**Zapomniane
historie**

Warmińsko-mazurskie

**Didaskalia
kulinarne**

Regranting

kliknij aby przejść do stron wydarzeń z pełną dokumentacją

Wielkopolskie

**Spektakl baletowy
z licealistami**

Świętokrzyskie

**Bielińskie
gimnazjum kultury**

Łódzkie

**Szkoła dramy
bohaterskiej
wyobraźni**

Podlaskie

**Opowiedz mi,
babciu**

Zachodniopomorskie

**Przystanek
do marzeń**

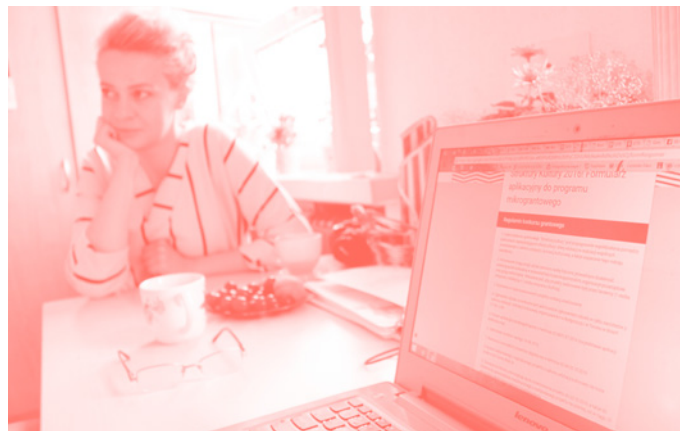

9. Sieciowanie → informowanie

#bardzomłodakultura

Formy sieciowania

spotkania

dyskusje i rozmowy z osobami zainteresowanymi Programem oraz potencjalnymi partnerami

giełdy i konferencje

prezentacje projektów oraz dyskusje o edukacji kulturowej i współpracy międzysektorowej

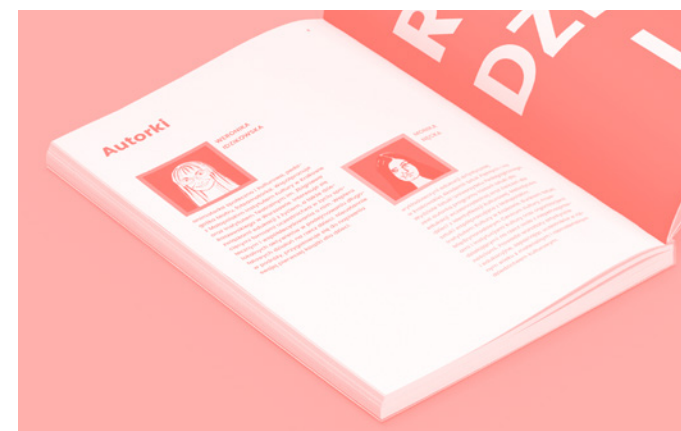
wizje lokalne

odwiedziny uczestników w ich rodzimych instytucjach, rozpoznanie zasobów i wzmocnienie

Internet

przestrzeń upowszechniania i promocji regionalnych działań, sieciowanie zainteresowanych podmiotów

publikacje

przygotowanie i upowszechnianie raportów diagnostycznych, materiałów szkoleniowych, scenariuszy lekcji

współpraca Operatorów programu BMK

wzajemne wsparcie udzielane za pośrednictwem forum, konwentów, bloga, odwiedzin

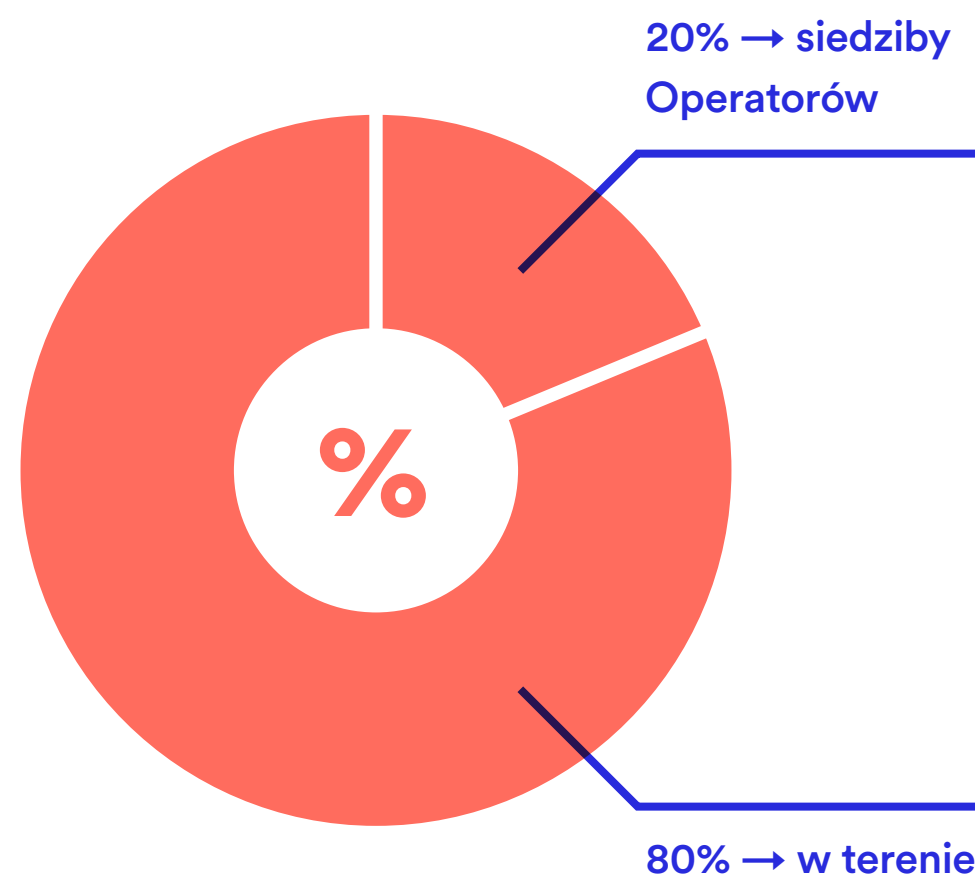
Blog ↩

Charakterystyka inicjatyw sieciujących

uczestnicy

- ↳ **pracownicy i dyrektorzy instytucji oświaty i kultury**
- ↳ **przedstawiciele władzy i jednostek samorządu terytorialnego**
- ↳ **niezależni animatorzy i edukatorzy**
- ↳ **laureaci i uczestnicy projektów z regrantingu**

miejsca organizacji spotkań

cele spotkań

- ↳ **przekazanie i zbieranie informacji o Programie**
- ↳ **dyskusja o dokonaniach animatorów i edukatorów**
- ↳ **wystąpienia gościnne**

Warmińsko-mazurskie

Festiwal „Kresy i obrzeża. Edukacja kulturowa w małych środowiskach”

Pomorskie

Pomorska giełda inspiracji

Lubelskie

Spotkanie partnerów projektu Młodzi LUBią Kulturę

Opolskie

Spotkanie informacyjne

Śląskie

Konferencja „Na styku edukacji i kultury: ludzie, metody, praktyki”

Sieciowanie

kliknij aby przejść do stron wydarzeń z pełną dokumentacją

Kontakt

Narodowe Centrum Kultury
ul. Płocka 13
01-231 Warszawa

Koordynatorka programu BMK:

Justyna Smolińska

telefon: +48 22 21 00 189

e-mail: jmolinska@nck.pl

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA

**w sprawie działań
w regionach zachęcamy
do kontaktu z lokalnymi
Operatorami programu BMK**

Spis ilustracji [nr strony]

- [1] Targi Edukacji Kulturalnej, Lublin, fot. Marcin Butryn
- [2] Projekt „Dom malowany uśmiechem”, Pacótkowo, fot. Piotr Rynkiewicz
- [4] Warsztaty inspirowane motywem drzewa, Zalesie Górne, fot. Małgorzata Fąfrowicz-Szamocka
- [6] Finisaż projektu „Ślady w procesie”, Gorzów Wlkp. fot. Bartosz Mirosławski
- [7] Warsztat „Wobec ruchu”, Łowicz, fot. Maciej Cholewiński
- [9] Warsztat „Budowanie projektów”, Gdańsk, fot. Bogna Kociumbas
- [12] Projekt „Zagraj w kulturę”, Kleszczele, fot. Elżbieta Półkośnik
- [14] Warsztat „Kreatywne pomysły”, Złocieniec, fot. Agata Bożek
- [17] Projekt „Godzina dla świata”, Ornontowice, fot. Aleksandra Jaworudzka
- [19] Warsztat „Przejście graniczne”, Łódź, fot. Monika Tomczyk
- [22] Warsztat „Budowanie zespołu”, Lublin, fot. Marcin Butryn
- [23] Rozmowa fokusowa, Bydgoszcz, fot. Natalia Miedziak-Skonieczna
- [24] Okładka książki, proj. Rzeczy Obrazkowe
- [26] Warsztat „Akupunktura artystyczna”, Poznań, fot. Krystian Daszkowski
- [27] Warsztat „Współpraca międzysektorowa”, Radom, fot. Krzysztof Gajewski
- Agata Wędrowska –autorka projektu, Toruń, fot. Natalia Miedziak-Skonieczna
- Warsztat „Kreatywne pomysły”, Złocieniec, fot. Agata Bożek
- [28] Warsztat z pedagogiki cyrku, Opoczno, fot. Maciej Cholewiński
- [30] Warsztat „Myślenie wizualne”, Lublin, fot. Marcin Butryn
- Warsztat „Jak tworzyć plakaty i ulotki?”, Gdańsk, fot. Rafał Kulwiec
- Warsztat z tworzenia lalek, Opole, fot. Ludmiła Kubisa
- Warsztat „Metody pracy z dziećmi i młodzieżą”, Ostrowiec Świętokrzyski, fot. Michał Łagowski
- Warsztat „Historie małe i duże”, Białystok, fot. Elżbieta Półkośnik
- [31] Warsztat „Śpiew jako narzędzie metodyczne”, Kraków, fot. Katarzyna Dzigańska
- Warsztat ewaluacyjny, Olsztyn, fot. Piotr Rynkiewicz
- Warsztat „Metoda dramy w integracji grup”, Przemyśl, fot. Łukasz Kisielica
- Warsztat „Sztuka współczesna kluczem do umysłu młodzieży”, Zielona Góra, fot. Marta Gendera
- Warsztat „Wobec poezji Tadeusza Różewicza”, Radomsko, fot. Maciej Cholewiński
- [32] Projekt „Będzie dobrze dzieciak”, Toruń, fot. Anna Pawełek
- [33] Projekt „Akcja Re:animacja”, Wry, fot. Karolina Kopacz
- [35] Warsztaty graffiti, Gdańsk, fot. Paweł Józwiak
- Projekt „Wspólny mianownik”, Poznań, fot. Krystian Daszkowski
- Projekt „Punkt widzenia”, Choczewo, fot. Magdalena Sobon
- Projekt „Ziemia obiecana”, Łódź, fot. Monika Tomczyk
- Projekt „3xM: Młodzi Mają Media!”, Radom, fot. Krzysztof Gajewski
- Projekt Projekt „Wszyscy Wszystkim w bajce chińskiej”, Skierniewice, fot. Anna Mowińska
- Projekt „Nasz Mały Świat”, Jodłówka Tuchowska, fot. Radosław Osika
- Projekt „Wiele kultur – jeden dom”, Dobrzeń Wielki, Mirosława Tomanik
- [36] Projekt „Mój pierwszy raz”, Chmielnik, fot. Klaudiusz Bartoszek
- Projekt „Emancypacja dźwiękiem”, Poznań, fot. Krystian Daszkowski
- Projekt „Bajkę twórz – obraz w ruch!”, Białystok, fot. Joanna Krukowska
- Projekt „EduArte Book”, Szprotawa, fot. Bartosz Mirosławski

Spis ilustracji [nr strony]

- [37] Projekt „Teatr w walizce”,
gm. Jawor, fot. Ryszard Kessler
- Projekt „Wlaz w las – dialog z naturą”,
Zalesie Górne, fot. Krzysztof Gajewski
- Projekt „Mój pierwszy raz”,
Przemysł, fot. Irena Szczypek
- Projekt „Zapomniane historie”,
Bydgoszcz, fot. Karolina Rosińska
- Projekt „Didaskalia kulinarne”,
Brąswałd, fot. Piotr Rynkiewicz
- [38] Projekt „Appalachian Spring”,
Poznań, fot. Krystian Daszkowski
- Projekt „Bielińskie gimnazjum kultury”,
Bieliny, fot. Martyna Skrzyaniarz
- Projekt „Szkoła dramy bohaterskiej
wyobraźni”, Łódź, fot. Damian Kosowski
- Projekt „Opowiedz mi, babciu”,
Knyszyn, fot. Luiza Grelecka
- Projekt „Przystanek do marzeń”,
Sibin, fot. Monika Sikorska
- [39] Podsumowanie projektu,
Toruń, fot. Adam Antoniuk
- [40] Spotkanie informacyjne,
Aleksandrów Kujawski, fot. Katarzyna
Jankowska
- Giełda projektów,
Olsztyn, fot. Piotr Rynkiewicz
- Wizja lokalna,
Czyżowice, fot. Marta Rosół
- Strona internetowa „Koalicji Kultury” –
łódzkiego Operatora BMK
- Podręcznik „Projektuj z dziećmi! Edukacja
kulturowa w praktyce”, wiz. Marcin Hernas
- Konwent Operatorów BMK,
Olsztyn, fot. Piotr Rynkiewicz
- [42] Festiwal Edukacyjny,
Olsztyn, fot. Piotr Rynkiewicz
- Pomorska Giełda Inspiracji,
Gdańsk, fot. Rafał Kulwiec
- Spotkanie partnerów,
Lublin, fot. Marcin Butryn
- Spotkanie informacyjne,
Głubczyce, fot. Katarzyna Śliwicka
- Konferencja „Na styku edukacji i kultury”,
Częstochowa, fot. Anna Wach
- [43] Projekt „Daję słowo”,
Mińsk Mazowiecki, fot. Krzysztof Gajewski
- [45] Targi Edukacji Kulturalnej,
Lublin, fot. Marcin Butryn

- 4 Sala Operowa
Opera Hall 4A
- 3 Sala Operowa
Opera Hall 3A
- 2 Sala Operowa
Opera Hall 2A 2
- 1 Sala Operowa
Opera Hall 1A 1
Foyer
Foyer
- 0 Wyjście
Exit
- 1 Szatnie
Cloakrooms
Parking
Parking
- 2 Parking
Parking

opracowanie merytoryczne:
Marek Krajewski, Maciej Frąckowiak
opracowanie graficzne: Paulina Urbańska
redakcja językowa: Michał Staniszewski
wydawca: Narodowe Centrum Kultury
rok wydania: 2016